

HEMŞİRELİK BİLİMİ
Dergisi

Journal of
NURSING SCIENCE

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Orijinal Araştırma

Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Yaşantısı Ve Şiddeti Oluşturan Faktörlere İlişkin Görüşleri

Violence Experience of University Students and Their Views on the Factors Creating Violence

Hatice ÖNER ^{*,a}, Nermin KORUKLU ^b

^a Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

^b Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, AYDIN

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin şiddet yaşantısı ve şiddeti oluşturan faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden “durum çalışması” kullanılmıştır. Çalışma grubu, maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Gönüllülük ilkesine göre araştırmaya katılmayı kabul eden, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi’nde farklı fakültelerde eğitim gören 70 öğrenci, çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna ulaşmada kartopu örnekleme kullanılmıştır. Veriler, kişisel bilgi formu ve beş adet açık uçlu sorudan oluşan soru formu ile toplanmıştır. Veriler, betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %65.7’si kadın, %34.3’ü erkektir. Öğrencilerin %27.1’si hemşirelik, %22.9’u eğitim, %15.7’i fen-edebiyat, %12.9’u tıp, %12.9’u sağlık bilimleri, %5.7’i mühendislik, %1.4’ü iletişim ve %1.4’ü veterinerlik fakültesinde okumaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%80) şiddete tanık olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar temelinde beş tema ve her bir tema ile ilgili kodlar belirlenmiştir. Temalar, şiddet tanımı, şiddeti uygulayan kişiler, şiddet sebepleri, şiddet önlemede sorumluluklar, şiddet mağdurunun yardım aramada engelleri olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrenciler, kendi şiddet deneyimleri ile tanık oldukları yaşantılar temelinde bu kavramı çok boyutlu olarak irdeleyebilmişlerdir. Bu bağlamda, üniversitede öğrencilerinin öncelikle kendi ruh sağlığını koruma ve var olan şiddete yönelik farkındalık ve bilgi düzeylerini artırıcı eğitim programlarının düzenlenmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencisi, Şiddet, Şiddet yaşantısı.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted for the purpose of determining violence experience of university students and their views on the factors creating violence.

Method: The study was carried out using the “case study”, which is among qualitative research methods. The study group was determined using the maximum variation sampling method. 70 students who agreed to participate in the study on voluntary basis and receive education in different faculties in Aydın Adnan Menderes University constituted the study group. The snowball sampling was used in reaching the study group. The data were collected with the personal information form and a question form consisting of five open-ended questions. The data were analyzed via the descriptive analysis method.

Results: Among the students; 65.7% are female and 34.3% male. 27.1% of the students study in faculties of nursing, 22.9% education, 15.7% science and letters, 12.9% medicine, 12.9% health sciences, 5.7% engineering, 1.4% communication and 1.4% veterinary. A great majority of the students (80%) indicated that they had witnessed violence. Five themes and related codes were determined on the basis of the students’ answers to the open-ended questions. The themes were determined as; definition of violence, perpetrator, reasons of violence, responsibilities in preventing violence and obstacles for violence victims in seeking help.

Conclusion: The students were able to examine this concept multidimensionally on the basis of the experiences they had witnessed, along with their own violence experiences. In this context, it is recommended that a different training program is arranged for the university students to protect their mental health in the first place and increase their awareness and knowledge concerning the existing violence.

Keywords: University student, Violence, Violence experience.

*Sorumlu Yazar: Hatice ÖNER

Adres: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı, ADÜ Merkez Kampüsü (Kepez Mevkii) 09010 EFELER / AYDIN

e-posta: honer@adu.edu.tr

Geliş tarihi: 18.11.2019 Düzeltme Tarihi: 18.12.2019 Kabul tarihi: 31.12.2019

Giriş

Şiddet, coğrafi, sosyoekonomik, yaş, eğitim, kültürel veya dini nitelikleri ne olursa olsun tüm toplumları farklı düzeylerde etki altında bırakan (Power, Bahnisch ve McCarthy, 2011). insanlığın karşı karşıya kaldığı başlıca sorunlardan birisidir (Gençoğlu, Kumcağız ve Ersanlı, 2014). Dünyada, her yıl 1.3 milyon insan şiddetin farklı formları nedeniyle hayatını kaybetmektedir (Global Status Report on Violence Prevention, 2014). Kendini çok farklı formlarda gösteren şiddet, günümüzde gerek bireysel ve gerekse toplumsal boyutlarda giderek artan yoğunlukta sık yaşanan bir olgu olarak (Güleç, Topaloğlu, Ünsal ve Altıntaş, 2012; Sevim, ve Ataş, 2015; Köse Tosunöz, Öztunç, Eskimez ve Yeşil Demirci, 2019) çocuk istismarı ve ihmali, kadına yönelik güç kullanımı, iş yerinde çalışanlar arasında zor kullanma, yaşlı istismarı ve ihmali gibi birçok biçimde kendini gösterebilmektedir (Güneri Yöyen, 2017). Varlığı insanın varlığı ile başlayan şiddet olgusu, bireysel ve toplumsal unsurlar ile birlikte karmaşık bir yapı olması nedeniyle tanımlı zor olmakla birlikte, üzerinde pek çok araştırma yapılan bir kavramdır (Bilican Gökçaya, 2014; Güneri Yöyen, 2017).

Şiddet, kişilerarası ilişkilerde, oranı ne olursa olsun, bireysel ya da toplu olarak, malına, bedensel bütünlüğüne, manevi bütünlüğüne, simgesel, sembolik, kültürel değerlerine zarar veren davranışların tümünü kapsar (Güneri Yöyen, 2017). Şiddetin kaynağı eşitsiz güç ilişkileridir (Başar ve Demirci, 2015). Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tanımında şiddet; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar veya yoksunluk ile sonuçlanan, fiziksel güç ve tehdit olarak tanımlanmaktadır. Şiddetin Önlenmesine Dair Küresel Durum Raporu'nda , 15-44 yaş arası bireylerin ölüm nedenlerinin dördüncü sırasında şiddetin yer aldığı belirtilmektedir (Global Status Report on Violence Prevention, 2014).

Şiddet olgusunun tanımlanması kadar nedenlerinin de doğru tespit edilebilmesi önleyici çalışmaların planlanabilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bronfenbrenner'in ortaya koyduğu ve Jay Belsky'nin revize ettiği ekolojik modele göre aile içi şiddeti oluşturan sebepler, her biri bir sonrakinin içine yerleştirilmiş olan farklı seviyelerden (bireysel, aile, sosyal-yapısal ve sosyo-kültürel) oluşur (Carlson, 1984) şeklindeki kavramsallaştırma, şiddetin nedenlerini açıklamada önemlidir. Buna göre, bireysel düzeyde; çocukluk yaşantısındaki travma öyküsü, kişilik yapısındaki öfke kontrol sorunları, dürtüsellik, girişken olmaması, benlik saygısının düşük olması, stresle başa çıkma şekli, çatışma çözme ve iletişim becerilerinin çok düşük olması, gelişimsel bozukluklar ile ruhsal rahatsızlıkların olması, eğitim ve refah düzeyi, madde kullanımı gibi özellikler gösterilebilir (Carlson, 1997; Akhter ve Wilson, 2016; Kandemirci ve Kağnıcı, 2014; Riggs, Caulfied ve Street, 2000; Mikton vd., 2016; Yaman Efe ve Ayaz, 2010; Pollitz Worden ve Carlson, 2005). Aile boyutunda, aile içi ilişki dinamikleri, roller, geniş ya da çekirdek aile olması, sosyoekonomik durumu, eğitim düzeyi vb. yer almaktadır (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014; Riggs vd., 2000; Mikton vd., 2016; Yaman Efe ve Ayaz, 2010; Pollitz Worden ve Carlson, 2005). Sosyal yapısal düzey; sosyal bağlam, sosyal boyutu, ekonomik durumu, komşuluk ilişkileri, normlar, iş yaşamı ve medya gibi dinamikleri kapsar (Carlson, 1984). Sosyo-kültürel boyut ise, diğer tüm alt sistemlerin (kültürel normlar, değerler, inançlar, din) değerlendirilmesini içerir (Carlson, 1997; Calaa ve Soriano, 2014; Fondacaro ve Jackson, 1999). Diğer yandan, göçler, doğal afetler gibi toplumları tüm yönüyle

etkileyen krizler de şiddet riskinin artmasında etkili olan faktörlerdendir (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014).

İnsanoğlu yaşamının hemen hemen her döneminde şiddet içeren davranışları deneyimlediği gibi başkalarına da bu tür davranışları yaşatabilmektedir. Şiddet davranışlarının en çok yaşandığı hassas dönemlerden birisi de gençlik dönemidir (Karabacak, Kodan Çetinkaya, 2015). Ergenlikten gençlik dönemine doğru geçiş yaşayan genç için üniversite eğitimi, hem gelecek için bir dönüm noktası hem de kişiliğin olgunlaşmaya başladığı ve farklı deneyimlerle yaşamın daha iyi anlaşılmasına çalışıldığı bir dönemdir. Gelişimsel olarak bakıldığında, 18-24 yaş arası dönemi kapsayan üniversite gençliği, için bu süreç, araştırma ve sorgulamanın yapıldığı, bilimsel düşünme becerilerinin kazanıldığı, kendine özgü bir gençlik kültürünün yaşandığı bir dönemdir (Sevim, ve Ataş, 2015). Şiddet olgusunun yaşanmasında, ergenlik döneminin biyolojik ve psikolojik özelliği kadar çevresel ve kültürel faktörler de etkili olmaktadır. Ayrıca, gencin ailesinden ayrılığı deneyimlediği ve yeni bir hayata uyum yapmak zorunda kaldığı bir süreçtir. Tüm bu değişimler, şiddetin farklı boyutlarda yaşanmasında risk oluşturabilir. Ergenlik döneminin kendine özgü farklı risklerinin yanı sıra şiddetin oluşmasında öğrenme ile açıklanan bir boyutu da vardır (Başar ve Demirci, 2015). Özellikle sosyal medya ve TV'de şiddet unsurları içeren televizyon dizilerinin de içine dâhil olduğu kitle iletişim araçlarında yer alan yayıncılar, saldırgan davranışların öğrenilmesinde rol model olabilmektedir (Yörük, Koçyiğit ve Turan, 2015). Bu kapsamda yapılan bir çalışmada kitle iletişim araçlarından olan internet ve TV'yi izleme yoğunluğunun ergenlerde şiddet içerikli davranışlarda artmaya yol açtığı belirtilmiştir (Kahya, 2018). Bu noktada, toplumda ki şiddeti önlemenin ve bireyleri, aileleri ve toplumu bilinçlendirmenin en temel yolu eğitim olmalıdır (Başar ve Demirci, 2015). Bu bağlamda, birey ve toplumları etkisi altında bırakan internet ve TV'nin eğitim aracı olarak kullanılması önemlidir (Kahya, 2018).

Şiddet bir toplum sağlığı sorunu olmasına ve dünya genelinde yapılan şiddeti önleme çalışmalarına rağmen, hala istenen düzeyde değildir (Mikton vd., 2016). Dünya genelinde şiddeti önlemeye yönelik alınan bazı müdahaleler, şiddete yönelik verilerin sistematik olarak toplanması, şiddetin sonuçlarına göre toplumdaki yaygınlığının ortaya konması ve uygulanmakta olan program ve hizmetlerin topluma ulaştırılması olarak sıralanabilir (Mikton vd., 2016). Özellikle önleme çalışmalarında, bilimsel yaklaşım, multi disiplinler ve multi sektörel yaklaşımlar ile etkinliğin artırılabilirliği ifade edilmektedir (Krug, Mercy, Dahlberg ve Zwi, 2002). Şiddetin gerek bireysel gerekse toplumsal boyutta etkilerinin olması nedeniyle şiddeti önlemede rol alabilecek tüm paydaşların (örneğin; mahkemeler, polis, sağlık sektörü ve sosyal hizmet sağlayıcıları vb.) birlikte uyum içinde çalışması zorunludur (İbilioğlu, 2012). Bu sorunun çok kapsamlı ele alınabilmesi için öncelikle sorunun birey ve toplum tarafından nasıl algılandığının, kavramsal olarak nasıl tanımlandığının da anlaşılması gereklidir (Pollitz Worden ve Carlson, 2005). Bunlara ek olarak yaşanan şiddete neden olan faktörlerin ve bu olaya karışan kişilere yönelik detaylı analizlerin yapılması, uygun politikalar üretilmesi ile birlikte dünya çapında devletlerin işbirliği ile kadın ve cinsel eşitlik temalarına yönelik farklı programlarla bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir (Abrahams vd., 2014).

Ruhsal açıdan sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi, güvenli kişilerarası ilişkilerin oluşturulması ve toplumsal refahın sağlanması için şiddetin önlenmesine katkı sağlamak amacıyla planlanan bu çalışmada üniversite öğrencilerinin gözünden şiddet kavramının tanımlanması ve çok yönlü anlaşılması oldukça önemlidir (Tanı Selçuk, Avcı ve Mercan, 2018). Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin kendi şiddet deneyimleri ile şiddeti oluşturan faktörlere ilişkin görüşlerinin ortaya konması, şiddeti önlemeye yönelik görüşlerindeki farklı yorumlamalar ve farkındalık durumlarının anlaşılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin şiddet yaşantısı ve şiddeti oluşturan faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır

Araştırma Soruları:

1. Üniversite öğrencilerinin şiddet yaşantıları nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin şiddeti oluşturan faktörlere ilişkin görüşleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması/örnek olay çalışması” kullanılmıştır. Durum/örnek olay çalışması; betimsel araştırma yöntemleri arasında yer alır. Durum çalışması, bir kişi, olay veya durumu derinlemesine ve boylamsal inceleyen özgün çalışmalardır. Temel amaç, durumu, kişiyi veya olguyu özgün ortamı içerisinde keşfetmek ayrıntılı olarak betimlemek ve yorumlamaktır (Seggie ve Bayyurt, 2017) Araştırmada örneklem, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede temsil etmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Gönüllülük ilkesine göre araştırmaya katılmaya gönüllü Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde farklı fakültelerde eğitim gören 70 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu araştırma grubuna ulaşmada kartopu örnekleme kullanılmıştır. Araştırmacılar, buldukları çevrede araştırma konusunda gönüllü olan kişilerle görüşmelere başlatarak, her bir görüşmeden sonra onun önerdiği kişiye/kişilere iletişim kurularak, hedeflenen örneklem sayısına (veri doygunluğu oluşuncaya kadar) ulaşılmıştır. Kartopu örnekleme; özellikle bir bireyle temas kurulmasının ardından, bu bireyin yardımıyla diğer bir bireyle görüşüp zincirleme olarak örnekleme oluşturma işlemidir (Kılıç 2013). Bu teknik, zengin veri elde edilebilecek kişi ve kritik durumlara odaklanmakta ve evrene, bu kişi ve kritik durumları takip ederek ulaşmaktadır (Creswell, 2013). Maksimum çeşitlilik örnekleme kriterlerini (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir durumu, gibi) karşılama durumuna göre çalışma grubu oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak 16 sorudan oluşan kişisel bilgi formu ve şiddetle ilgili görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan 5 adet açık uçlu sorudan oluşan soru formu kullanılmıştır. Bu soruların hazırlanmasında ilgili literatürden yararlanılmıştır.

Öğrencilerin şiddete ilişkin kendi görüşlerini yazılı olarak ifade etmeleri için sorulan açık uçlu sorular;

1. Şiddet deyince aklınıza ne geliyor?
2. Size göre şiddeti en çok kimler uygular?
3. Size göre şiddetin sebepleri neler olabilir?

4. Şiddeti önlemede bir birey olarak neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?
5. Şiddet mağduru bireylerin yardım arama davranışını size göre hangi faktörler engel olur?

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır (Creswell, 2013). Veriler betimsel analizi ile ortak/benzer temalara göre düzenlenmiştir. Tümevarımsal bir yaklaşım ile araştırma bulguları analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmacı ve uzman tarafından önce ana temalar ardından bunlara bağlı kodlar oluşturulmuştur. Araştırma bulgularının yazımında, çalışma grubunda yer alan öğrenciler, cinsiyetine ve yaşına göre kodlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmanın iç geçerliğinin sağlanması amacıyla, kişisel bilgi formu ve soru formu, nitel araştırmalar konusunda farklı kurs ve araştırma deneyimi olan bir öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve alınan geri bildirimlere göre yeniden düzenlenerek form son halini almıştır. Yıldırım ve Şimşek (2006)'e göre dış geçerliğin sağlanması kapsamında, sonuçların benzer ortamlara genellenebilir olması için nitel araştırmacının çalışmanın tüm aşamaları hakkında ayrıntılı bir şekilde açıklama yapması gerekmektedir. Bu bağlamda dış geçerliği sağlamak için araştırmanın basamaklarına ve sonuçlarına ilişkin ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın kodlama güvenilirliğini artırmak amacıyla veriler, araştırmacı tarafından bir kez kodlandıktan sonra bağımsız olarak nitel araştırma alanında eğitim ve çalışmaları olan bir öğretim üyesi tarafından öğrenci dokümanlarının bir bölümü ikinci kez kodlanmış ve karşılaştırma yapılmıştır. Araştırmacılar, kodlamaların uygunluğu konusunda görüş birliğine varmışlardır.

Etik

Araştırma öncesi çalışmanın amacı araştırmanın bilimsel katkısı açıklandıktan sonra araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrencilerden sözlü onamlar alınmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin %65.7'si kadın, %34.3'ü erkektir. Yaş ortalaması 20.32±1.63'tür. Çalışmaya katılan öğrencilerin %27.1'i hemşirelik, %22.9'u eğitim, %15.7'si fen-edebiyat, %12.9'u tıp, %12.9'u sağlık bilimleri, %5.7'i mühendislik, %1.4'ü iletişim ve %1.4'ü veterinerlik fakültelerinde okumaktadırlar. Öğrencilerin %80'i şiddetle ilgili daha önce herhangi bir eğitim almamışken, %20 'si eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %21.4'ü sigara, % 14.3'nün alkol kullandığı saptanmıştır. Öğrencilerin %80'i herhangi bir şiddet davranışına tanık olduğunu %20'si tanık olmadığını ifade etmişlerdir. Tanık olunan şiddet davranışına karşı öğrencilerin %52.9'nun müdahale ettiği, %34.3'nün herhangi bir müdahalede bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarıdan fazlası %64.3 şiddete maruz kaldıklarını, %32.9'nun herhangi bir şiddete maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Maruz kalınan şiddet türüne bakıldığında ilk sırada %54.3'ü ile duygusal/psikolojik şiddet, %32.9 ile ikinci sırada fiziksel şiddet deneyimledikleri ortaya çıkmıştır. Şiddet en fazla %27.1 ile arkadaşlardan, % 22.9 ile baba ve %20 ile anne tarafından gelmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %57.1'i şiddet ile mücadelede kurumların varlığından haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Burada özellikle dikkat çeken bir başka önemli bulgu, yaşamın bir bölümünde

şiddetle ilgili deneyim yaşayan öğrencilerin % 47.1'nin şiddet olarak tanımlanabilecek bir eylemde bulduklarını belirtmiş olmalarıdır.

Tablo1: Öğrencilerin Şiddete İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar
Şiddet Tanımı	1. Fiziksel, cinsel, psikolojik olarak iç huzuru bozan her türlü davranış 2. Güç savaşı/güç dengesizliği 3. Güçlünün güçsüzü ezmesi 4. Özgürlük alanına işgal 5. İşkence 6. Acizliği dışa vurma şekli 7. Zarar verme
Şiddeti uygulayan kişiler	1. Şiddet mağduru/ihmal edilmiş insanlar 2. Şiddeti güç olarak gören insanlar 3. Kendini yeterli ifade edemeyenler 4. Yakın akraba(baba, kardeş, eşler) 5. Öğretmenler 6. Yakın ilişkiler 7. Madde bağımlı kişiler 8. Eğitimsizler 9. Dışlanmış kişiler 10. Psikolojik problemi olanlar(öfke kontrolsüzlüğü) 11. Kaybetmekten korkan insanlar
Şiddet Sebepleri	1. Türkiye'de yaşamak 2. Aile ve toplum baskısı 3. Aile içi sorunlar 4. Eğitimsizlik/cahillik 5. Öfke, yalnızlık, umutsuzluk, mutsuzluk, güçsüzlük, yetersizlik 6. Zevk, para için 7. Ekonomik sorunlar 8. Psikolojik sorunlar 9. İletişim kopukluğu 10. Sosyal medya/TV 11. Sebep yok
Şiddeti Önlemede Sorumluluklar	1. Anayasada caydırıcı yasalar çıkarmak 2. Cezalandırılmalı 3. Mesleğinde rol model olmak 4. Psikolojik destek verilmeli 5. Eğitim- bilimsel toplantılar 6. Şiddetle yardım alınacak kuruluşları öğretmek 7. Kişilerin birbirini saygı ile yaklaşması 8. Şiddet uygulamayarak rol model olma 9. Birey olarak insanlarla etkili iletişim kurma 10. Kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik projeler 11. TV. Kamu spotları
Şiddet Mağdurunun Yardım Aramada Engelleri	1. Baskı, tekrar şiddet görme korkusu, utanç, umutsuzluk, damgalanma korkusu 2. Mağdurun psikolojik durumu 3. Mağdurun mental özrü olması 4. Kolluk kuvvetlerinin yetersizliği 5. Geleneksel ataerkil aile yapısı 6. Bilgi eksikliği 7. Şiddeti olağan karşılamak 8. Mahkeme kararlarının caydırıcı olmaması 9. Aile desteğinin olmaması 10. Türkiye'de yaşamak 11. Çocuklar için evliliği devam ettirme zorunluluğu

Öğrencilere açık uçlu olarak sorulan beş adet açık uçlu soru temelinde beş tema ve kodlar ortaya çıkmıştır. Bu temalar, “şiddet tanımı”, “şiddeti uygulayan kişiler”, “şiddet sebepleri”, “şiddeti önlemede sorumluluklar” ve “şiddet mağdurunun yardım aramada engelleri” olarak ortaya çıkmıştır. Her bir tema ve kodlara ilişkin öğrenci ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Tema 1: Şiddet Tanımı

Şiddet tanımı ile ilişkin olarak öğrencilerin yazdıkları ifadelerden yola çıkarak yedi kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “fiziksel, cinsel, psikolojik olarak iç huzuru bozan her türlü davranış”, “güç savaşı/güç dengesizliği”, “güçlünün güçsüzü ezmesi”, “özgürlük alanına işgal”, “işkence”, “acizliği dışa vurma şekli” ve “zarar verme” olarak belirlenmiştir. Kodlarla ilgili öğrencilerin ifadeleri;

20 E: “Bireyin başkaları tarafından kötü hissettirilmesi”

28 K: “Fiziksel, cinsel, psikolojik vb. konularda bireyin isteği dışında müdahalede bulunulması”

19 E: “Güçlü kimselerin, güçsüz kişilere karşı bulunduğu her türlü eylem(Fiziksel, duygusal, sözel vb.)”

21K: “Benim iç huzurumu bozan her türlü tutum, davranış”

22 E: “Gerekli eğitimi almamış eğitimsiz kalmış kişilerin karşıdakilerine kendini kanıtlama isteği olarak kendini baskın gösterme çabası”

21 K: “Kişiye yapılan saldırı, kişinin iyi oluşunu zedeleyen şeyler; baskı, güç dengesizliği”

18 E: “Kişiye yapılan, kırıcı, aşağılayıcı fiziksel veya sözlü eylemlerdir”.

17 K: “Şiddet zorunludur. Ona katlanmak bence en büyük psikolojik şiddettir. Elinde olmasa bile ne karşı istese bile sen istemediğin sürece işkencedir”.

20 K: “Kişinin kendisinin mantıken karşıdakine karşı güçsüz ve acizliğini dışa vurma şekli” olarak kavrama yönelik tanımlar yapmışlardır.

Genel olarak tanımlara bakıldığında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun şiddet olgusunun çok yönlü boyutları ile tanımlandığı görülmektedir.

Tema 2: Şiddeti Uygulayan Kişiler

Bu tema, “size göre şiddeti en çok kimler uygular?” sorusuna verilen cevaplardan ortaya çıkmıştır. Bu tema kapsamında on bir kod ortaya çıkmıştır. Bu kodlar, “şiddet mağduru/ihmal edilmiş insanlar”, “şiddeti güç olarak gören insanlar”, “kendini yeterli ifade edemeyenler”, “yakın akraba (baba, kardeş, eşler)”, “öğretmenler”, “yakın ilişkiler”, “madde bağımlı kişiler”, “eğitimsizler”, “dışlanmış kişiler”, “psikolojik problemi olanlar (öfke kontrolsüzlüğü)” ve “kaybetmekten korkan insanlar” olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerin kodlarla ilgili olarak ifadeleri aşağıda verilmiştir.

22 E: “Şiddet görmüş insanlar”.

19 K: “Kendini ifade edemeyen, şiddetle büyümüş insanlar şiddeti güç olarak gören insanlar”.

20 K: “Şiddet eğilimli kimseler(madde kullananlar, alkol vb.) psikolojik bozukluklar, can sıkıntısı”.

18 E: “Arkadaşlar, okul ortamı”.

22 K: “Cahil, egolu, empatisi gelişmemiş olan insanlar. Vicdansız ve Allah korkusu olmayanlar”.

21 K: “Ailesi tarafından ihmal edilmiş çocuklar. -Mış gibi yetişkinler. Aşağılık kompleks yaşayan erkekler”.

19 K: “Bir insanı kaybetmekten korkan insanlar. Ailesinden şiddet görmüş insanlar, ailesi tarafından ihmal edilen insanlar. Ezik insanlar”.

19 K: “Bastırılmış duygulara sahip insanlar. Öfkesini kontrol edemeyen ve sorunları olan insanlar”.

21 E: “Geçimsiz insanlar”

Öğrencilerin ifadeleri belli başlıklar temelinde değerlendirildiğinde, şiddetin ortaya çıkmasında, istismar ve ihmal yaşama durumları, psikolojik sorunlar, sorunlu erkekler, kişilik ve davranış problemi olan bireyler etkili olabildiği belirtilmiştir.

Tema 3: Şiddet Sebepleri

Şiddetin nedenlerine yönelik sorulan soru temelinde, “şiddet sebepleri” teması ve bununla bağlantılı on kod ortaya çıkmıştır. Bu kodlar; “Türkiye’de yaşamak”, “aile ve toplum baskısı”, “aile içi sorunlar”, “eğitimsizlik/cahillik”, “öfke, yalnızlık, umutsuzluk, mutsuzluk, güçsüzlük, yetersizlik”, “zevk, para için”, “ekonomik sorunlar”, “psikolojik sorunlar”, “iletişim kopukluğu”, “sosyal medya/TV”, “sebep yok” şeklinde

tanımlanmıştır. Öğrencilerin bu tema ile ilgili olarak özellikle aile içi sorunlar, iletişimsizlik, kişinin içinde bulunduğu psikolojik sorunların yoğun olarak yaşanması, çocukluk yaşantılarında travmatik deneyimler, medya ve özellikle bazı filmler ile Türkiye’de yaşıyor olmayı şiddetin sebepleri olarak daha fazla ifade edildiği görülmüştür.

Öğrencilerin kodlarla ilgili olarak ifadeleri;

19 K: “Öfkeyi kontrol edememe. Yakın çevrede şiddet görme. Sorunları şiddetle halletmeye çalışma”.

22 E: “Eğitimsizlik, aile kültürü, karşıdaki kişiden gördüğü şiddet eğilimleri”

20 K: “Saygısızlık, zorbalık, geri görüşlülük, sevgisizlik, kıskançlık”.

20 K: “Şiddetin sebebi yoktur. Öfke, sinir, eğlence”

20 K: “Zevk, para için, bağımlılar, mecbur bırakılanlar”

21 E: “Yalnızlık, mutsuzluk/umutsuluk. Ekonomik sıkıntılar”

21 E: “Maddi, psikolojik sorunlar, travmalar, insanların birbiri ile iletişim kurmaması”

21 K: “Kendisini güçlü hissetmesi, sosyal medya (özellikle çukur). Şiddete maruz kalmak”

19 K: “Şiddetin bir haklı sebebi olabileceğini düşünmüyorum”

23 K: “Bireyin yaşadığı psikolojik sorunlar. Aile içi anlaşmazlıklar. Ekonomik sorunlar, Türkiye’de yaşamak, sevgisizlik”

23 K: “Kendini kanıtlama çabası: yetersizlik hissi”.

Tema 4: Şiddet Önlemede Sorumluluklar

Bu tema öğrencilerin hem birey olarak, hem de toplumsal boyutlarda ki sorumlulukların ortaya çıkması sonucunda oluşturulmuştur. Öğrencilerin tema ve kodlarla ilgili görüşleri incelendiğinde, sorumlulukların birey olarak, kurumlar vasıtası ile multidisipliner bir anlayış içerisinde olması gerektiğini vurguladıkları görülmüştür.

Bu tema ile ilgili ortaya çıkan kodlar, “anayasada caydırıcı yasalar çıkarmak”, “cezalandırılmalı”, “mesleğimde rol model olmak”, “psikolojik destek verilmeli”, “eğitim- bilimsel toplantılar”, “şiddette yardım alınacak kuruluşları öğretmek”, “kişilerin birbirini saygı ile yaklaşması”, “şiddet uygulamayarak rol model olma”, “birey olarak insanlarla etkili iletişim kurma”, “kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik projeler”, “TV. kamu spotları” şeklindedir. Öğrencilerin tema ve kodlara ilişkin ifadeleri aşağıdadır;

23 K: “Anayasa sistemimizde şiddeti önlemede daha caydırıcı yasaların çıkartılması”

23 K: “Mesleğim olan öğretmenliğe başladıktan sonra öğrencilerimi sevgi ve saygıyla yetiştirmek”.

28 K: “İnsanlar sağlıklı iletişimin güvenliğinin farkında varırsa şiddete başvurmaya gerek kalmayacağını düşünüyorum”.

20 K: “Konuşarak, kolluk kuvvetlerine başvurarak. Psikolojik desteklerin artırılması. Eğitsel çalışma(konferans, sempozyum)”.

21 E: “Şiddet uygulanan kesimlere eğitsel çalışmalar, şiddet uygulayan kimseleri topluma katma ve onları kazanmaya yönelik çalışmalar”.

21 E: “Farkındalık oluşturacak şiddet durumunda başvurulacak yerleri öğretmek”

23 E: “Eğitsel çalışmalar (şiddetle ilgili). Şiddetin olumsuz yönünü anlatan tiyatrolar. Okullarda şiddet haftaları yapılabilir. Gündemde fazlaca yer tutulabilir (haber sosyal medya)”.

23 E: “Cezaları, yaptırımları artırılmalı. Eğitim verilebilir”.

19 K: “Ebeveynlere çocuk büyütürken eğitim almalı. Çocuk büyütürken şiddet kullanılmamalı. Boşanmaların daha kolay olması ve devletin koruma izni vermesi”

18 K: “Kişilerin hayatlarına, kararlarına ve yaşamlarına karşı daha saygılı olunarak”

21 E: “Ülkemizde özellikle kadına şiddette daha ağır cezalar verilmeli ve önlemler çokça artırılmalı”.

20 K: “İnsan kendi şiddet uygulamayan bir birey olarak örnek olmalı”.

21 E: “İnsanlara karşı daha etkili konuşmak için psikoloji kitapları okurum”

Tema 5: Şiddet Mağdurunun Yardım Aramada Engelleri

Araştırma sorularından elde edilen bu tema ile ilgili olarak on bir kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “baskı, tekrar şiddet görme korkusu, utanç, umutsuzluk, damgalanma korkusu”, “mağdurun psikolojik durumu”, “mağdurun mental özürülü olması”, “kolluk kuvvetlerinin yetersizliği”, “geleneksel ataerkil aile yapısı”, “bilgi eksikliği”, “şiddeti olağan karşılamak”, “mahkeme kararlarının caydırıcı olmaması”, “aile desteğinin olmaması”, “Türkiye’de yaşamak”, “çocuklar için evliliği devam ettirme zorunluluğu”.

Öğrencilerin bu tema ile ilgili olarak toplumsal-ailesel boyutlar ile birlikte damgalanma kaygısını ve kolluk kuvvetlerinin aldığı önlemlerin yetersizliği ile birlikte Türkiye’de yaşamayı bir engel olarak gördükleri özetle söylenebilir. Öğrencilerin tema ve ilgili kodlara yönelik ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

19 E: “Yeterli desteği görememesi. Tehdit edilmesi”

19 K: “Baskı, tekrar şiddet görme korkusu, ölüm korkusu, utanma”.

21 E: “Aile bağlarını korumak adına...Toplum baskısı, dışlanma, Korku”

20 K: “Çevre baskısı. İletişim araçlarının sınırlı olması. Akli dengesinin yeterli olmaması”

22 E: “Aile, çevredeki kişilerin sen deli misin? Psikoloğa neden gidiyorsun bakısı. Jandarma, polis maalesef yetersiz kalması. Aldırış etmemesi. Ataerkil geleneklere bağlı kalma”

20 K: “Çevredeki insanların umursamazlığı. Şiddet uygulayanların mağduru tehdit etmesi”

21 K: “Gereğinin zaten yapılamayacağını yani şiddet gördüğü kişiyi şikayet etse bile gereken cezayı almayacağı ve tekrardan ona musallat olacağını bilmek”

Tartışma

Tema 1: Şiddet Tanımı

Tema ve ilgili kodlar incelendiğinde, öğrencilerin şiddet kavramının tanımına ilişkin olarak çok boyutlu tanımlar yapabildikleri görülmüştür. Bu kavramın, öğrenci gözüyle tanınması ve farkındalığın olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Öğrencilerin bu olguyu çok yönlü olarak açıklayabilmeleri onların şiddeti farklı yaşam dönemlerinde deneyimlediklerini düşündürmektedir. Aile içi şiddet tanımlanırken ağırlıklı olarak fiziksel, cinsel, psikolojik/duygusal şiddet, ilişkin türlerden bahsedildiği görülmüştür. Kalçık ve Şahan’ın (2017), üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet algılarını araştırdıkları çalışmalarında da öğrencilerin şiddet tanımlarında “şiddet baskı kurma, güç ve kuvvet uygulama, özgürlüklerin engellenmesi, kadına fiziksel, cinsel, ekonomik

şiddetin uygulanması, rahatsızlık duyulan, şiddet olarak algılanan her şeydir” gibi benzer açıklamaların yapıldığı görülmüştür.

Öğrencilerin hiçbiri ekonomik şiddeti dile getirmemiştir. Benzer şekilde Gürsoy ve Kocadaş’ın (2017) yaptıkları araştırmada da öğrencilerin şiddet davranışı yoğun olarak, psikolojik/duygusal, cinsel ve fiziksel şiddet kavramları ile açıklarken, ekonomik şiddeti hiç kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Farklı araştırmalarda öğrencilerin en fazla duygusal/psikolojik şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Karabulutlu, 2015; Dağlar, Bilgiç ve Demirel, 2017). Aktu ve Varol (2017), sosyal hizmet ve danışmanlık bölümü öğrencilerinin psikolojik şiddete yönelik metaforlarının incelendiği çalışmada, en çok “kısıtlanma”, “tehdit”, “acıma” metaforlarının vurgulandığı belirtilmiştir. Bu kavramlar, çalışmada ortaya çıkan “güçlünün güçsüzü ezmesi”, “özgürlük alanına işgal”, “işkence” kodlarıyla benzerlik göstermektedir.

Tema 2: Şiddeti Uygulayan Kişiler

Bu tema, “size göre şiddeti en çok kimler uygular?” sorusuna verilen cevaplardan ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde, Dağlar ve arkadaşları (2017), öğrencilerin, %26.2’sinin anne babaları tarafından şiddete uğradıklarını, belirtmişlerdir. Çalışmada öğrenciler tarafından, sorunlu çocukluk ve psikolojik sorunlar, kişinin yetersizlik algıları şiddet kaynağı olarak gösterilmiştir. Konuyla ilgili olarak yapılan bir başka araştırmada, olumsuz benlik algısı ve düşük benlik saygısının saldırganlık potansiyelini artırdığı saptanmıştır (Odacı ve Berber Çelik, 2017).

Tema 3: Şiddet Sebepleri

Öğrencilerin getirdiği nedenlerin her biri ayrı bir sorun alanı olmakla birlikte, Türkiye’de yaşamak ile sebep yok ifadeleri oldukça dikkat çekicidir. Şiddetin ortaya çıkmasında, ekonomik sorunlar başta olmak üzere, geçimsizlik, anlaşmazlık, töre, iletişimsizlik, sevgisizlik, yalan gibi nedenlerin etkili olduğu belirtilmiştir (Gürsoy ve Kocadaş, 2017). Öğrencilerin ifadelerinde şiddetin önemli sebeplerinden bir başkası da sosyal medya ve TV. olarak belirtilmiştir. TV’de yayınlanan bazı dizilerin özellikle şiddete neden teşkil edebileceği açıklanmıştır. İlgili literatürde de uzun süre şiddet içeren medya ürünleriyle vakit geçiren bilhassa çocuklar ve gençlerin, olumsuz etkilendiklerini, şiddeti içselleştirdikleri belirtilmektedir (Zorlu, 2016). Yine gençlerin internette kalma ile Tv izleme süresi arttıkça şiddet ve sapkın davranışlarda artma olduğu saptanmıştır (Kahya, 2018). Bundan farklı olarak, işlevsiz aileler, çocuk istismarı, aile içi şiddet, zayıf duygusal ve bilişsel gelişim, uyuturucular, çeteler, gibi çeşitli nedenlerin şiddete yol açtığı belirtilmiştir (Edwards, 2001). Başka bir çalışmada, kadına yönelik şiddetin nedenleri olarak, eğitim eksikliği, toplumun bilinçsizliği, medyanın olumsuz etkisi, yasal süreçlerin eksikliği ve madde bağımlılığı gösterilmiştir (Wang, 2016; Kalçık ve Şahan, 2017). Ergenlerde şiddet eğiliminin incelendiği bir çalışmada, yüksek şiddet eğilimi olan gruplarda yalnızlık ile aile desteği etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre yalnızlık puan ortalaması yüksek, aile desteği düşük olan ergenlerde şiddet eğilimi de yüksek bulunmuştur (Haskan ve Yıldırım, 2014). Bu çalışmada çalışma da toplumsal-kültürel faktörler, cinsiyet roller ile bazı örf adet ve geleneklerin, şiddetin oluşmasında önemli nedenler oluşturabileceğine yönelik ifadeler mevcuttur.

Tema 4: Şiddet Önlemede Sorumluluklar

Çalışmada öğrencilerin bireysel olarak tanık oldukları şiddet durumunda yarısının müdahale ettiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç öğrencilerin sorumluluk duygularının olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Benzer şekilde Kalçık ve Şahan (2017) çalışmalarında, öğrencilerin çoğunun şiddet

olayı ile karşılaştığını ve bunların yarısından fazlasının müdahale ettiklerini ve yardım arayışına girdiklerini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada öğrenciler, şiddetin önlenmesinde ve toplumun bilinçlendirilmesinde eğitimin çok önemli olduğunu vurgulamışlardır (Kalçık ve Şahan, 2017). Farklı bir araştırmada, öğrencilerin %59.1’nin aile içi şiddet konusunda bilgi almalarına rağmen bu eğitimleri yeterli görmediklerini belirtmişlerdir (Kurt, Dönmez, Eren, Balcı ve Günay, 2017). Bu bulgu, eğitimin daha yenilikçi yöntemler ile birlikte daha geniş kitlelere hitap etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Şiddet ile mücadelede kuram temelli araştırmaların süreçte daha fazla katkı sağlayacağı belirtilmektedir (Sung Hong ve Dorothy, 2012). Eğitim içeriğinde, problem çözme, kendini ifade etme, öfke kontrolü, girişkenlik gibi sosyal becerilerin geliştirilmesi amaçlanmalıdır (Eisenbraun, 2007). Tüm bu düzenlemelerin yararlı olabilmesinde, toplumun farklı kesimlerinin ve kurumların eşgüdüm ve işbirliği içinde olmasının çok büyük rolü vardır.

Tema 5: Şiddet Mağdurunun Yardım Aramada Engelleri

Belirtilen bu engellerden farklı olarak başka bir çalışmada, eş korkusu, ekonomik bağımlılık nedenleri de gösterilmiştir (Gürsoy ve Kocadaş, 2017). Öğrencilerin öne sürdüğü engeller incelendiğinde, toplumsal baskı, bilinçsizlik, hukuksal boyuttaki yetersizlikler, mağdurun genel mental sağlığına vurgu yapılmıştır. Benzer olarak Gürsoy ve Kocadaş’ın (2017), üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet algısını araştırdıkları çalışmalarında, şiddette toplumun duyarsızlığı, devletin mücadeledeki yetersizliği nedenlerinin öne çıktığı görülmüştür. Bu kapsamda değerlendirildiğinde şiddet olgusunun bir halk sağlığı sorunu olduğu söylenebilir. Nitekim konuyla ilgili olarak yapılan bir araştırmada öğrencilerin %96.7’si aile içi şiddetin önemli bir halk sağlığı sorunu olduğunu vurgulamışlardır (Kurt ve ark., 2017). Öğrencilerin bu değerlendirmeleri ışığında, şiddet ile mücadelede yaşanan engellerin tanımlanıp daha sistematik bir yaklaşım içinde ele alınmasına ihtiyaç vardır.

Sonuç ve Öneriler

Şiddet genel olarak tüm insanları etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunudur. Üniversite öğrencilerinin şiddet yaşantısı ve şiddeti oluşturan faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın sonucunda;

Şiddet, tanık, uygulayan ya da mağdur olmak üzere çoğu üniversite öğrencisinin yaşamına girmiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, daha önceden şiddetle ilgili herhangi bir eğitim almamasına rağmen, şiddetin nedenleri, tanımı ve şiddet çeşitleri ve mücadele kurumları gibi konularda kapsamlı açıklamalar yapabildikleri görülmüştür.

Şiddet en fazla baba, arkadaşlar ve anneden gelmekle birlikte şiddete maruz kalan öğrencilerin sırasıyla duygusal/psikolojik ve fiziksel şiddeti deneyimledikleri dikkat çekicidir. Şiddet yaşayan bireylerin yardım arayışında damgalanma korkusu, toplumsal baskı, kolluk kuvvetlerinin yetersizliği ve bireysel faktörlerin engel oluşturacağı belirtilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yönelik araştırma önerisi olarak; farklı yaş gruplarında, farklı sosyo-ekonomik seviyede olan bireylerin yaşadığı, tanık olduğu şiddet ve nedenlerinin detaylı incelenmesi önerilmektedir. Bunun yanında şiddeti oluşturulan risk faktörlerinin bireysel, aile, sosyal ve kültürel boyutlar derinlemesine incelenmelidir. Ayrıca, şiddet ile mücadele kapsamında bireylerin damgalanma ve toplumsal baskıya dayalı kaygısının nedenlerinin çalışılması önerilmektedir.

Araştırma sonuçları temelinde uygulamaya yönelik öneriler ise, özellikle medya ve internet kullanımının yoğunluğu dikkate alındığında, web temelli eğitim programları artırılabilir. Ayrıca, üniversitelerde tüm bölümlerin müfredatında, şiddet ve başa çıkma konusunda dersler olmalıdır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin iletişim ve sosyal ve sorun çözme becerilerini geliştirmeye yönelik farklı eğitim programları düzenlenebilir.

Çalışmanın sınırlılıkları

Bu çalışma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören ve çalışmaya katılan bir grup (70 kişi) öğrencinin görüşleri ile sınırlıdır ve genellenemez.

Kaynaklar

1. Abrahams, N., Devries, K., Watts, C., Pallitto, C., Petzold, M., Shamu, S., Garcia-Moreno, C. (2014). Worldwide prevalence of non-partner sexual violence: a systematic review. *The Lancet*, 383(10), 1648-1654.
2. Akhter, R., Wilson, J.K. (2016). Using an ecological framework to understand men's reasons for spousal abuse: An investigation of the Bangladesh demographic and health survey 2007. *J Fam*, 31, 27-38. Doi 10.1007/s10896-015-9741-7.
3. Aktu, Y., Varol, B. (2017). Sosyal hizmet ve danışmanlık bölümü öğrencilerinin psikolojik şiddet kavramına yönelik algıları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 133-154.
4. Başar, F., Demirci, N. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet. *Kadın Sağlığı ve Hemşireliği Dergisi*, 2(1), 41-52
5. Bilican Gökçaya, V. (2014). Cam tavan, kadın ve ekonomik şiddet. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 26, Summer, 371-383.
6. Calaa, V.C., Soriano, E. (2014). Health education from an ecological perspective. *Adaptation of the Bronfenbrenner model from an experience with adolescents. Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 132, 49 – 57
7. Carlson, B.E. (1984). Causes and maintenance of domestic violence: an ecological analysis. *Social Service Review*, 58(4), 569-587.
8. Carlson, B.E.(1997). Mental retardation and domestic violence: an ecological approach to intervention. *Social Work* 42(1), January, 79-89.
9. Dağlar, G., Bilgiç, D., Demirel, G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10 (4), 220-228.
10. Edwards, C.H. (2001). Student violence and the moral dimensions of education. *Psychology In The Schools*, 38(3), 249-257.
11. Eisenbraun, K.D. (2007). Violence in schools: Prevalence, prediction, and prevention. *Aggression and Violent Behavior*, 12, 459–469
12. Fondacaro, M., Jackson, S.(1999). The legal and psychosocial context of family violence: Toward a social ecological analysis. *Law &Policy*, 21(2) April, 91-100.
13. Gençoğlu, C., Kumcağız, H., Ersanlı, K. (2014). Ergenlerin Şiddet Eğilimine Etki Eden Ailevi Faktörler. *Turkish Studies*, 9(2) Winter, 639-652.
14. Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
15. Güneri Yöyen E. (2017). Şiddet türleri ve kişilik özellikleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(1), 35-50.
16. Gürsoy, M., Kocadaş, B. (2017). Sosyoloji öğrencilerinin aile içi şiddet algısı. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, Yaz, 15, 51-64.
17. Haskan, Avcı Ö., Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 157-168.
18. İbilioğlu Okan, A. (2012). Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 204-222 doi: 10.5455/cap.20120413
19. Kahya, Y. (2018). Medyanın gençler üzerinde sosyal sapma ve şiddet bağlamında etkileri, *SDÜ. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 45, 43-57.
20. Kalçık, C., Şahan, G. (2017). Kadına yönelik şiddete ilişkin yüksek lisans öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi HAYEF: *Journal of Education*, 15(1), 21–42 Doi: 10.26650/hayef.2018.15.1.0001

21. Kandemirci, D., Kağnıcı, D.Y.(2014). Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: Çok boyutlu bir inceleme. *Türk Pikoji Yazları, Haziran* 17(33), 1-2.
22. Karabacak, A., Kodan Çetinkaya, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21.
23. Karabulutlu, Ö. (2015). Hemşirelik Öğrencilerinin şiddet konusundaki görüş ve deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 26–36.
24. Köse Tosunöz, İ., Öztunç, G., Eskimez, Z., Yeşil Demirci, P. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin belirlenmesi. *Cukurova Medical Journal*, 44(2):471-478. Doi: 10.17826/cumj.459256
25. Krug, E.G., Mercy, J.A., Dahlberg, L.L., Zwi, A.B. (2002). The World report on violence and health. *The Lancet*, 360 (5)October, 1083-1088.
26. Kurt, G., 2Dönmez, S., Eren, Ö., Balcı E., Günay, O. (2017). Üç farklı disiplinde okuyan üniversite son sınıf öğrencilerinin istismar, ihmal ve aile içi şiddet algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*,10(50), 405-414.
27. Mikton, C.R., Butchart, A., Dahlberg, L.L., Krug, E.G.(2016). Global status report on violence prevention 2014. *Am. J. Prev. Med.*, 50(5), 652-659.
28. Odacı, H., Berber Çelik, Ç. (2017). Kendilik algısı ve saldırganlık arasındaki ilişki: yalnızlığın aracı rolü. *Journal of Mood Disorders (JMOOD)*, 7(4), 219-25.
29. Pollitz Worden, A., Carlson, B.E. (2005). Attitudes and beliefs about domestic violence: Results of a public opinion survey. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(10), 1219-1243. Doi:10.1177/0886260505278531.
30. Power, C., Bahnisch, L., McCarthy, D. (2011). Social work in the emergency department implementation of a domestic and family violence screening program. *Australian Social Work*, 64(4) December, 537-554. dx.doi.org/10.1080/0312407X.2011.606909.
31. Riggs, D.S., Caulfield, M.B., Street, A.E. (2000). Risk for domestic violence: Factors associated with perpetration and victimization. *Journal of Clinical Psychology*, 56(10), 1289-1316.
32. Seggie, F.N., Bayyurt, Y. (2017). Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımlar; 2. Baskı, Ankara: 119-134.
33. Sevencan, F., Özcebe, H., Voltan Acar, N., Bilge, F., & Akman, Y. (2013). The perception of violence: A study of factors affecting the perceptions of violence in university students. *Turkish Journal of Public Health*,11(1), 33-44.
34. Sevim, Y., Atas, S.(2015). Üniversite gençlerinde şiddet eğilimliliği ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 285-301.
35. Sung Hong, J., Dorothy, L. (2012). Espelage A review of research on bullying and peer victimization in school: An ecological system analysis *Aggression and Violent Behavior*, 17, 311–322.
36. Tarı Selçuk, K., Avcı, D., Mercan, Y. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308. https://doi.org/10.31067/0.2018.29
37. Turhan, E., İnandı, T., Özer, C., Akoğlu, S. (2011). Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9(1), 33-44.
38. Yaman Efe, Ş., Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 23-29.
39. Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Seçkin Yayınevi, Ankara.
40. Yörük, S., Koçyiğit M., Turan, M. (2015). Dizi filmler ve bilgisayar oyunlarının ortaöğretim öğrencilerinin şiddet algısına etkisi nitel bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8/4
41. Zorlu, Y. (2016). Medyadaki şiddet ve etkileri. *Humanities Sciences (NWSAHS)*, 11(1), 13-32. http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.1.4C02.
42. Wang, L. (2016). Factors influencing attitude toward intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, 29, 72–78.

43. WHO. (2002). World Report on Violence and Health. Geneva, WHO.https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf;jsessionid=48B07EAD41CE3152B4C2FCD9C5F4FBF3?sequence=1 Erişim tarihi: 15.11.2019.
44. WHO. (2014). Global Status Report on Violence Prevention 2014. Geneva, WHO.https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ Erişim tarihi: 15.11.2019